

Přehled obsahu.

Strana

I. Úvod.

1. Pojem organické chemie	13
2. Stanovení konstituce organických sloučenin	14
a) Příprava chemického jedince	15
b) Elementární analýza organických sloučenin	17
c) Stanovení molekulární váhy u organických sloučenin	19
d) Výpočet hromadného molekulárního vzorce	21
e) Výšetření strukturního vzorce	22
3. Roztřídění organické chemie	25
4. Některé všeobecné pojmy organické chemie	30
a) Příprava organických sloučenin	30
b) Druhy fyzikálních vlastností	32
c) Pojem derivátu	33
d) Pojem homologické řady	33
e) Polymerie	34
f) Molekulární přesmykování	34
g) Isomerie	34
h) Strukturní vzorce organických sloučenin	37
ch) Energie vazeb. Vedlejší valence a jejich velikost	42

II. Sloučeniny s otevřeným uhlíkovým řetězcem.

1. Uhlí	44
2. Uhlovodíky nasycené	44
3. Monotopické deriváty parafinů	52
a) Monotopické halogenparafiny	52
b) Nitroparafiny	56
c) Alkylaminy, diazoparafiny	58
d) Fosfiny, arsiny a stibiny	63
e) Organokovy	65
f) Jednomocné alkoholy	69
g) Etery	82
h) Estery minerální	85
ch) Sirné alkoholy a etery	89
i) Kyseliny parafinsulfonové	90
j) Kyseliny parafin-monokarbonové	91
k) Deriváty mastných kyselin (obměna karboxylu)	101
α) Anhydridy mastných kyselin	102
β) Chloridy mastných kyselin	103
γ) Estery mastných kyselin	104
δ) Amidy mastných kyselin	106
ε) Nitrily a isonitrily	108
l) Aldehydy	111
m) Ketony	120

	Strana
4. Nenasyčené alifatické uhlovodíky	125
a) Několikanásobná vazba	125
b) Olefiny	129
c) Acetyleny	135
d) Diolefiny	138
5. Polytopické deriváty parafinů	140
a) Halogenderiváty	140
b) Několikamocné alkoholy a jejich deriváty	142
c) Oxydační zplodiny několikamocných alkoholů s prim. alkohol. skupinou	154
α) Aldehyd-alkoholy	154
β) Dialdehydy	156
γ) Substituované kyseliny mastné	157
kyseliny halogen-mastné	157
kyseliny amino-mastné	159
kyseliny α -diazó-mastné	162
kyseliny hydroxy-mastné	163
δ) Kyseliny aldehyd-karbonové	169
ϵ) Kyseliny parafin-dikarbonové. Substituované kyseliny dikarbonové	169
ζ) Kyseliny parafin-trikarbonové	184
d) Oxydační zplodiny několikamocných alkoholů se sekundárně alkoholickou skupinou	185
α) Keton-alkoholy	185
β) Keton-aldehydy	186
γ) Kyseliny keto-monokarbonové	186
δ) Kyseliny keto-dikarbonové	191
ϵ) Diketony	192
6. Substituční deriváty nenasyčených alifatických uhlovodíků	195
a) Halogenderiváty nenasyčených uhlovodíků	195
b) Alkoholy nenasyčené	197
c) Olefinické aldehydy	198
d) Olefinické ketony a keteny	199
e) Acyklické terpeny a jejich deriváty	200
f) Kyseliny nenasyčené	204
α) Kyseliny olefin-monokarbonové	204
β) Kyseliny monokarbonové s několika dvojnými vazbami	212
γ) Kyseliny monokarbonové s trojnou vazbou	212
δ) Kyseliny dikarbonové s jednou dvojnou vazbou	213
7. Speciální kapitoly alifatické řady	215
A. Sacharidy	215
a) Všeobecně	215
b) Cukry alkoholické	216
c) Cukry jednoduché	217
d) Oligosacharidy	231
e) Polysacharidy	235
f) Heteroglykosidy	245
B. Sloučeniny kyanové řady	246
C. Kysličníky uhlíku a jejich organické deriváty	251
a) Suboxyd uhlíku	251
b) Kysličník uhelnatý a jeho vztahy k organické chemii	251
c) Kysličník uhličitý a jeho organické deriváty	253
α) Kysličník uhličitý	253
β) Chloridy kyseliny uhličitě	253
γ) Estery kyseliny uhličitě	254

	Strana
δ) Amidy kyseliny uhličitě	255
ε) Močovina a její nejbližší deriváty	256
ζ) Monoureidy	261
η) Diureidy	264
θ) Sírné deriváty kyseliny uhličitě	268
III. Sloučeniny s řetězcem kruhovým (cyklické)	272
1. Sloučeniny karbocyklické	274
A. Sloučeniny alicyklické	274
a) Uhlovodíky alicyklické	274
b) Deriváty alicyklických uhlovodíků	279
B. Karbocyklické sloučeniny se šestičlankovým kruhem	280
a) Sloučeniny aromatické	281
α) Konstituce základního uhlovodíku	281
β) Uhlovodíky aromatické	285
γ) Monotopická substituce v jádře	291
(1) Arylhalogenidy	291
(2) Kyseliny arylmonosulfonové	293
(3) Jednomocné fenoly	295
(4) Thiofenoly a aromatické thioethery	300
(5) Mononitroderiváty aromatických uhlovodíků	300
(6) Jednomocné aromatické aminy	303
(7) Jiné produkty redukce aromatických nitrosloučenin	310
(8) Sloučeniny diazové a diazoniové. Reakce solí diazoniových	313
(9) Barva ve vztahu ke konstituci. Vlastnosti azových barviv a principy vybarvování	320
δ) Polytopická substituce v jádře	323
(1) Úvodem. Substituční zákonitosti. Stanovení vzájemné polohy substituentů	323
(2) Aromatické polyhalogenderiváty	325
(3) Aromatické polysulfokyseliny	326
(4) Aromatické polynitrosloučeniny	326
(5) V jádře substituované aminy. Aromatické halogenaminy. Kyseliny anilinsulfonové. Aromatické nitraminy. Několikamocné aromatické aminy	328
(6) Substituované fenoly. Halogenfenoly. Kyseliny fenolsulfonové. Nitrofenoly. Aminofenoly. Fenoly několikamocné	334
(7) Aromatické arsenové sloučeniny	341
(8) Sloučeniny chinoidní	343
ε) Monotopická substituce v pobočném řetězci	349
(1) Halogenderiváty	349
(2) Aralkylnitroderiváty	351
(3) Aralkylaminy	351
(4) Jednomocné aromatické alkoholy	352
(5) Aromatické aldehydy. Aldehydy mastně-aromatické	353
(6) Aromatické ketony	357
(7) Aromatické kyseliny monokarbonové. Kyseliny mastně-aromatické	358
ζ) Polytopická substituce v jádře a současně monotopická substituce v pobočném řetězci	362
(1) Kyseliny halogenbenzoové	362
(2) Kyseliny sulfobenzoové	362
(3) Kyseliny nitrobenzoové	363
(4) Kyseliny aminobenzoové	364
(5) Fenolalkoholy, fenolaldehydy a kyseliny fenolmonokarbonové	365
(6) Trisloviny	370
(7) Mastně-aromatické fenolketony	372

	Strana
η) Substituce polytopická v několika pobočných řetězcích. Kyseliny polykarbonové	373
θ) Substituce polytopická v jediném pobočném řetězci a obecně polytopická	375
ι) Sloučeniny aromatické s nenasyceným pobočným řetězcem. (1) Uhlovodíky s nenasyceným pobočným řetězcem	378
(2) Deriváty aromatických uhlovodíků s nenasyceným pobočným řetězcem. Substituce v jádře. Substituce v pobočném řetězci. Substituce smíšená	379
(3) Dřevovina	384
b) Sloučeniny hydroaromatické	385
α) Cyklohexan a jeho deriváty	385
β) Silice	389
γ) Terpeny a jejich deriváty	390
(1) Terpeny monocyklické. Skupina p-menthanu. p-Mentheny a jejich deriváty. Řada m-menthanu	391
(2) Terpeny bicyklické. Skupina thujanová. Skupina karanová. Sku- pina pinanová. Skupina kamfanová	396
(3) Seskviterpeny a biterpeny	399
(4) Polyterpeny. Kaučuk a hmoty příbuzné.	400
c) Sloučeniny s několika benzoidními kruhy (sloučeniny poly- cyklické)	403
A. Spojení bezprostřední. Difenyl a jeho deriváty	405
B. Spojení prostřednictvím C-atomů, které nejsou členy jader	407
(1) Difenylmethan a jeho deriváty	407
(2) Trifenylmethan a jeho deriváty. Volné radikály. Barviva trifenyl- methanová. Ftaleiny a barviva příbuzná	409
(3) Stilben a jeho deriváty	417
C. Uhlovodíky s kondensovanými kruhy a jejich deriváty	417
(1) Obecný úvod	417
(2) Inden. Fluoren	420
(3) Naftalen a jeho deriváty	420
(4) Anthracen a jeho deriváty. Deriváty anthrachinonu	431
(5) Fenanthren a jeho deriváty. Pryskyřičné kyseliny. Steroidy	438
(6) Pyren a jeho deriváty	445
2. Sloučeniny heterocyklické	446
α) Obecný úvod	446
β) Jednoduché pětičlankové heterocykly.	448
(1) Furan a jeho deriváty	448
(2) Thiofen	449
(3) Skupina pyrrolu. Pyrrolová barviva	449
γ) Jednoduché nakondensované pětičlankové heterocykly.	456
(1) Kumaron. Thionafteň	456
(2) Skupina indolu	457
(3) Karbazol	462
δ) Pětičlankové heterocykly s několika heteroatomy	463
(1) Oxazoly	463
(2) Thiazoly	463
(3) Pyrromonazoly	464
(4) Triazoly	467
(5) Tetrazol	467

	Strana
ε) Šestičlánkové heterocykly	468
(1) Skupina pyranů	468
(2) Pyridin a jeho deriváty	475
(3) Chinolin a jeho deriváty	480
(4) Akridin a jeho deriváty	484
ζ) Šestičlánkové kruhy s několika heteroatomy.	485
(1) Diaziny. Triaziny a tetraziny	485
(2) Kondensované diaziny	488
(3) Barviva oxazinová	490
(4) Barviva thiazinová. Barviva sirná	491
 IV. Přírodní organické sloučeniny mimo soustavu.	
1. Alkaloidy	494
a) Skupina pyrrolová	495
b) Skupina pyridinová	495
c) Skupina pyrrol-pyridinová	496
d) Skupina tropinová	497
e) Skupina chinolinová	499
f) Skupina isochinolinová	503
g) Alkaloidy s několika atomy N	507
h) Alkaloidy dosud neúplně prozkoumané	507
ch) Synthetické náhražky alkaloidů	508
2. Bílkoviny	509
a) Pojem a rozdělení.	509
b) Vlastnosti bílkovin	511
c) Konstituce a syntéza bílkovin	513
3. Biokatalysátory	516
a) Enzymy. Umělé enzymy	516
b) Vitaminy	520
c) Hormony.	525
d) Jiné biokatalysátory. Geny. Viry	528
 V. Organicko-chemická literatura	 528
Rejstřík	535